

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

που πραγματοποιήθηκε στο ΤΕΕ/ΚΔΘ στις 26/6/2012,

με αφορμή την διαβούλευση επί των Σχεδίων Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Θεσσαλίας

1. ΓΕΝΙΚΑ

Από το Δεκέμβριο του 2000 έχει τεθεί σε ισχύ η **Ευρωπαϊκή Οδηγία - Πλαίσιο για τη διαχείριση των Υδάτων (Οδηγία 2000/60/ΕΚ, στο εξής «Οδηγία»)**. Η Οδηγία καθορίζει τις αρχές και προτείνει μέτρα για τη διατήρηση και προστασία όλων των υδάτων -ποτάμια, λίμνες, μεταβατικά, παράκτια και υπόγεια ύδατα- εισάγοντας για πρώτη φορά την έννοια της «οικολογικής σημασίας» των υδάτων παράλληλα και ανεξάρτητα της όποιας άλλης χρήσης τους. Η εφαρμογή της στοχεύει στην ολοκληρωμένη και αειφόρο διαχείριση των υδατικών πόρων, αφού για πρώτη φορά καλύπτονται όλοι οι τύποι και όλες οι χρήσεις του νερού, σε ενιαίο πλαίσιο κοινό για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την Οδηγία καθιερώνονται και εφαρμόζονται κοινές **αρχές** και **κοινά μέτρα** για όλα τα Κράτη Μέλη, με θεμελιώδη στόχο την επίτευξη της «καλής κατάστασης» όλων των υδάτων, **μέχρι το 2015**. Ειδικότερα, ο σκοπός της Οδηγίας, σύμφωνα με το άρθρο 1, είναι «η θέσπιση πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και υπόγειων υδάτων, το οποίο να :

- ✓ αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση,
- ✓ προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων αλλά και των εξαρτωμένων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων,
- ✓ προωθεί τη βιώσιμη χρήση του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδατικών πόρων,
- ✓ προωθεί την ενίσχυση της προστασίας και τη βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος.
- ✓ διασφαλίζει την προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων.

Ο πρωτοποριακός χαρακτήρας της Οδηγίας σε ότι αφορά την αντίληψη του νερού ως πόρο όχι μόνο του ανθρώπου, αλλά και της φύσης, σε συνδυασμό με το ευρύ φάσμα δράσεων που

περιλαμβάνει, καθιστούν την εφαρμογή της μια διαδικασία μακρόχρονη, με **πολλά ενδιάμεσα βήματα που θα αξιολογούνται και θα επαναπροσδιορίζουν** πιθανώς στην πορεία, τον ακριβή τρόπο εφαρμογής της. Στο πλαίσιο αυτό, η **Οδηγία απαιτεί** την εκτέλεση πολυάριθμων προπαρασκευαστικών εργασιών, που οδηγούν στην υιοθέτηση **Προγραμμάτων Μέτρων**, τα οποία εντάσσονται στο **Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού** και της εφαρμογής, αναθεώρησης και ανανέωσής του σε έναν **εξαετή κύκλο**.

Μετά τον πρώτο εξαετή κύκλο εφαρμογής του Σχεδίου Διαχείρισης (Σ.Δ) που λήγει το **2015**, ακολουθούν άλλοι δύο κύκλοι ίδιας διάρκειας, προσδίδοντας χρονικό ορίζοντα εφαρμογής της Οδηγίας μέχρι το τέλος του **2027**.

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/60 στο εσωτερικό μας δίκαιο & η υλοποίηση των σχεδίων διαχείρισης, παρά την καθυστέρηση με την οποία υλοποιούνται, μας δίνουν την δυνατότητα να εκσυγχρονίσουμε τα συστήματα διαχείρισης των υδατικών μας πόρων και να αποκτήσουμε υδατική πολιτική. Τα σχέδια διαχείρισης είναι ένα προηγμένο εργαλείο αναμόρφωσης του πλαισίου διαχείρισης των νερών & ταυτόχρονα ένα χρήσιμο πεδίο συζήτησης & συνεννόησης μεταξύ επιστημόνων πολλών ειδικοτήτων, χρηστών νερού, φορέων & Πολιτείας.

Οι προτάσεις που διατυπώνονται στην μελέτη των σχεδίων διαχείρισης, ουσιαστικά αποτελούν βάση για συζήτηση και όχι τελικές προτάσεις. Όμως για να προκύψουν τελικά σχέδια διαχείρισης λειτουργικά και εφαρμόσιμα, θα πρέπει η εν εξελίξει διαβούλευση, να επιφέρει συγκερασμό απόψεων. Προφανώς δεν νοείται διαβούλευση με παράλληλους μονολόγους και ακαμψία σε παλαιότερες θέσεις, ειδικότερα όταν αυτές δεν αντιστοιχούν στις νέες συνθήκες, που δημιουργήθηκαν από ραγδαίες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις.

Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων (ΕΓΥ), δια του επικεφαλής κ. Ανδρέα Ανδρεαδάκη, δήλωσε ότι θεωρεί αναγκαία την συνδιαμόρφωση των απόψεων, μέσα από εποικοδομητική κριτική και σύγκλιση των στόχων, εντός των περιβαλλοντικών και οικονομικών πλαισίων των προτεινόμενων σχεδίων.

2. ΓΕΩΡΓΙΑ

Τα διάφορα προτεινόμενα σενάρια Γεωργίας, αποτελούν μία προσέγγιση των μελετητών, η οποία θεωρήθηκε αναγκαία, ώστε να δομηθούν τα σχέδια διαχείρισης επί μίας συγκεκριμένης βάσης, δεδομένου ότι η Γεωργία απορροφά τον μεγαλύτερο όγκο υδάτων στη Θεσσαλία.

Είναι αυτονόητο ότι η προσέγγιση αυτή ούτε φιλοδοξεί, ούτε είναι δυνατόν να καλύψει το μεγάλο κενό που υπάρχει στην χώρα μας, ως προς τον στρατηγικό σχεδιασμό για την Γεωργία.

Στην ημερίδα παρουσιάσθηκαν εκτός των σεναρίων των Σ.Δ., πολλές ακόμη τεκμηριωμένες απόψεις και εναλλακτικές προτάσεις για το είδος των καλλιεργειών, την κτηνοτροφία, την έρευνα, τις διάφορες καινοτόμες δράσεις και τους μακροπρόθεσμους στόχους που πρέπει να τεθούν. Πιο αναλυτικά :

Τα Σ.Δ καθορίζουν την ανάγκη ολοκλήρωσης δύο παράλληλων προσπαθειών για την Γεωργία. **Η πρώτη**, αφορά στην πραγματοποίηση των εξαγγελιών που κάνουν όλες οι μέχρι τώρα πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥπΑΑ&Τρ.) κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους. Ότι δηλαδή θα αναλάβουν πρωτοβουλία ώστε, «με ευρεία πολιτική συναίνεση και συμμετοχή των Κοινωνικών Εταίρων, να προσδιοριστεί η Στρατηγική για την ανάπτυξη της ελληνικής γεωργίας με ορίζοντα την επόμενη εικοσαετία». Η εξαγγελία αυτή πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά προτεραιότητα, να συνδυαστεί με δέσμευση της Πολιτείας να υποστηρίξει την εφαρμογή της στρατηγικής αυτής με τις κατάλληλες δράσεις και να εγκριθεί από την Βουλή των Ελλήνων, ώστε ο γεωργικός πληθυσμός να αποκτήσει «Όραμα» στο οποίο να στηρίζει τις ελπίδες του, να εντάξει τις προσδοκίες του και να αγωνιστεί για την προσέγγισή του, στα πλαίσια μιας διαδικασίας περιοδικού επαναπροσδιορισμού του.

Η δεύτερη, αφορά στον μεσομακροπρόθεσμο σχεδιασμό και άμεση έναρξη πραγματοποίησης των αυταπόδεικτα βιώσιμων ολοκληρωμένων και μεγάλης κλίμακας επενδύσεων, με το χαρακτηρισμό «Εθνικό Σχέδια Επενδύσεων Ανασυγκρότησης της Ελληνικής Γεωργίας», μέσω των οποίων θα αξιοποιηθεί το γεωργικό παραγωγικό δυναμικό της Χώρας. **Το Σχέδιο αυτό επίσης θα πρέπει να εγκριθεί από τη Βουλή των Ελλήνων.**

Σε ότι αφορά το μέλλον της Γεωργίας και τις καλλιεργείες που θα πρέπει να στραφεί η Θεσσαλία, οι προτάσεις στις εισηγήσεις της ημερίδας του Τ.Ε.Ε, είναι ότι πρώτος στόχος

πρέπει να είναι η μετατροπή του αρνητικού ισοζυγίου εισαγωγών-εξαγωγών στον αγροτικό τομέα σε θετικό & σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από το είδος των καλλιεργειών που θα επικρατεί κάθε φορά στο μέλλον, μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την ύπαρξη Γεωργίας, είναι η **επάρκεια υδατικών πόρων**. Τονίσθηκε επίσης η αναγκαιότητα στροφής σε επιφανειακά νερά (όπως άλλωστε και τα Σ.Δ. επιδιώκουν) & η σημαντική μείωση της χρήσης υπόγειων νερών.

Από τις μελέτες των σχεδίων διαχείρισης για την τρέχουσα φάση έως το 2015, προκρίνονται για περαιτέρω συγκριτική αξιολόγηση αποκλειστικά και μόνο σενάρια, τα οποία δεν προβλέπουν αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων.

Μακροπρόθεσμα όμως, οι προτάσεις που αναπτύχθηκαν από τις εισηγήσεις της ημερίδας του Τ.Ε.Ε, καταλήγουν ότι είναι δεδομένη η ανάγκη χρήσης σημαντικών υδατικών πόρων στην μεγαλύτερη πεδιάδα της χώρας, για την προστασία του περιβάλλοντος, την κάλυψη διατροφικών αναγκών & την μείωση εισαγωγών κτηνοτροφικών κ.α. προϊόντων. Σήμερα που ο πρωτογενής τομέας, έχει τις δυνατότητες να συμβάλλει στην αυτάρκεια διατροφικών προϊόντων, δημιουργώντας ταυτόχρονα & προϋποθέσεις εξόδου από την κρίση, η απουσία πολιτικής είναι αισθητή & εμφανής.

Επισημάνθηκε ότι μακροπρόθεσμα ενδεχόμενη υλοποίηση σχεδίων σε λάθος κατεύθυνση, που δηλαδή δεν θα λαμβάνει υπόψη της τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στην περιοχή μας, με ελλιπή σχεδιασμό, που θα αγνοούν την Θεσσαλική πραγματικότητα και τα σοβαρά προβλήματά της, αφ' ενός δεν θα βοηθήσει το περιβάλλον, αφ' ετέρου θα ακυρώσει τις αναπτυξιακές προοπτικές της Θεσσαλίας.

Σε ότι αφορά την απασχόληση τα σχέδια διαχείρισης παρατηρούν ότι η (τυχόν) μείωση αρδευόμενων εκτάσεων και η μετατροπή τους σε ξηρικές, θα επιφέρει σοβαρότατη μείωση στην απασχόληση. Ανάλογα είναι & τα συμπεράσματα από τις εισηγήσεις της ημερίδας, που εκτιμούν ότι, πρώτος στόχος για την Γεωργία πρέπει να είναι η μετατροπή του αρνητικού ισοζυγίου εισαγωγών-εξαγωγών στον αγροτικό τομέα σε θετικό» & όχι η μείωση καλλιεργειών, η μείωση της απασχόλησης, η μείωση των εισοδημάτων και εντέλει ο κίνδυνος πρόκλησης άσκοπων κοινωνικών εντάσεων. Για να αποφύγουμε σοβαρά κοινωνικά προβλήματα, που συνεπάγεται μία τέτοια ριζική αλλαγή για χιλιάδες συμπολίτες μας, πρέπει και

εκείνοι να πεισθούν, ώστε να θεωρήσουν τα Σ.Δ σαν μία ευκαιρία εκσυγχρονισμού και ανασυγκρότησης της Γεωργίας και του τομέα των υδατικών πόρων.

Όλα τα υδατικά έργα (ταμίευσης, μεταφοράς κ.λ.π.) που κατασκευάστηκαν ή βρίσκονται υπό κατασκευή, είναι απόλυτα αναγκαίο να υλοποιηθούν και να χρησιμοποιηθούν στην μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων της γεωργικής ανάπτυξης στην Θεσσαλία. Δεν πρέπει να γίνουν αποδεκτά σενάρια μη αξιοποίησης κατασκευασμένων ή ημιτελών έργων, που θα έχουν ως συνέπεια την μετατροπή εκτάσεων σε ξηρικές.

3. ΥΠΟΓΕΙΑ ΝΕΡΑ

Τα σχέδια διαχείρισης εκτιμούν ότι σήμερα στις κύριες πεδινές εκτάσεις της Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλίας, στην ενδιάμεση λοφώδη περιοχή και στα καρστικά συστήματα της περιμέτρου αυτής αντλούνται περίπου 550-580 hm³/έτος. Η μέση ετήσια ποσότητα υπερεκμετάλλευσης από τους υπόγειους υδροφορείς εκτιμήθηκε, σε ετήσια βάση, περίπου στα 120-150 hm³. Η μείωση σήμερα, των αντλήσεων κατά την ποσότητα αυτή των 120-150 hm³ /έτος θα σταθεροποιήσει θεωρητικώς την υπόγεια στάθμη στα σημερινά επίπεδα. Με τη μείωση αυτή των αντλήσεων στα 400-450 hm³/έτος θα σταματήσει μεν η περαιτέρω πτώση στάθμης θα εξακολουθήσουν όμως τα υπόγεια συστήματα να βρίσκονται σε έντονο καθεστώς υπερεκμετάλλευσης εξαιτίας της άντλησης μέχρι τα σήμερα μεγάλων ποσοτήτων από τα μόνιμα αποθέματα. Για να αρχίσουν να επανακάμπτουν σταδιακά οι υπόγειοι υδροφορείς απαιτείται περαιτέρω μείωση των αντλήσεων.

Αντίθετα στο θέμα αυτό, από τις εισηγήσεις της ημερίδας του Τ.Ε.Ε., προκύπτει ότι οι ποσότητες νερού που αντλούνται κάθε χρόνο με τις γεωτρήσεις από υπόγεια νερά, προσεγγίζουν τα **800-900 hm³/έτος** & όχι τα 550 που αναφέρει η μελέτη (σελ.25) & ότι τα αναπληρούμενα είναι μόλις 350-420 hm³/έτος. Η άποψη συνεπώς των μελετητών, ότι στη Θεσσαλία αντλούνται μόνο 550 hm³/έτος από υπόγεια νερά, θεωρείται ότι υποεκτιμά το πρόβλημα.

Σύμφωνα με τις εισηγήσεις αυτές, απαιτείται για περιβαλλοντικούς λόγους (προστασία υπόγειων νερών), η εξασφάλιση τουλάχιστον 300-400 hm³/έτος νερού & η μεταφορά τους στοχευμένα, στις συγκεκριμένες προβληματικές περιοχές που είναι στο «κόκκινο», στην ευρύτερη περιοχή της Λ.Α.Π Πηνειού. Για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας, δηλαδή

την επίτευξη «καλής οικολογικής κατάστασης» των υδάτων της λεκάνης του Πηνειού, είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστεί το έλλειμμα στη διαχειριστική λεκάνη του Πηνειού.

4. ΥΔΑΤΙΚΟ ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΚΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ

Η Θεσσαλία σύμφωνα με την Ε.Γ.Υ, είναι ένα από τα ελλειμματικά υδατικά διαμερίσματα της χώρας σε νερό, σε σχέση με τις απαιτήσεις και υπάρχει αδυναμία κάλυψης. Θα πρέπει όπως τονίζουν, να υπάρξει μία μεταστροφή από την υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων, σε μία αξιοποίηση επιφανειακών νερών, με προοπτική την σταδιακή υποκατάσταση της στάθμης του υπόγειου υδροφόρου.

Τα σχέδια διαχείρισης επίσης διαπιστώνουν και τεκμηριώνουν ότι γενικά στη Διαχειριστική Λεκάνη του Πηνειού τόσο τα επιφανειακά όσο και τα υπόγεια σώματα παρουσιάζουν έντονο ποσοτικό πρόβλημα διαθεσιμότητας νερού, το οποίο επιβαρύνει την οικολογική και την ποσοτική κατάστασή τους αντίστοιχα και επομένως απομακρύνει τα σώματα από την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας. Εκτιμούν μάλιστα ότι η περαιτέρω ποσοτική υποβάθμιση των υπογείων σωμάτων επηρεάζει και επιδεινώνει άμεσα και την τροφοδοσία των ποτάμιων σωμάτων, ενώ παράλληλα σημαντικό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων εγκαταλείπονται και μετατρέπονται σε ξηρικές εκτάσεις. Η συνεχιζόμενη αυτή υπερεκμετάλλευση των υπογείων υδατικών συστημάτων σταδιακά θα οδηγήσει σε εξάντληση των υπογείων αποθεμάτων.

Γενικά επισημαίνουν ότι οι διαθέσιμοι υδατικοί πόροι στην ευρύτερη λεκάνη του Πηνειού, αδυνατούν να καλύψουν τις απαιτήσεις της αρδευτικής ζήτησης με αποτέλεσμα να επικρατεί καθεστώς υπεραντλήσεων και υπερεκμετάλλευσης των υπόγειων υδάτων ενώ παράλληλα σημαντικό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων εγκαταλείπονται και μετατρέπονται σε ξηρικές εκτάσεις. Για την επίτευξη λοιπόν των στόχων της Οδηγίας, δηλαδή την επίτευξη «καλής οικολογικής κατάστασης» των υδάτων του Υ.Δ. της Θεσσαλίας, όπως αυτή ορίζεται από τη σχετική νομοθεσία, είναι απαραίτητο να αντιμετωπιστεί **με πρόσθετα συμπληρωματικά μέτρα το έλλειμμα στη διαχειριστική λεκάνη του Πηνειού.**

Από την άλλη πλευρά, τα Σ.Δ επισημαίνουν ότι οι υδατικοί πόροι της ευρύτερης λεκάνης του Αχελώου παρουσιάζουν περίσσεια σε σχέση με τις επιβαλλόμενες σε αυτούς ζητήσεις για όλες τις χρήσεις. Στη λεκάνη του Αχελώου η ικανοποίηση των αναγκών δεν εξαρτάται,

από την διαθεσιμότητα των υδατικών πόρων αυτή καθ' εαυτή, αλλά από παράγοντες όπως η επάρκεια των συστημάτων μεταφοράς και διανομής, η κατάσταση τεχνικής λειτουργίας τους, οι τρόποι διαχείρισής τους κλπ. Οι πόροι θεωρούνται απολύτως επαρκείς για κάλυψη των αναγκών του περιβάλλοντος καθώς και της ζήτησης ακόμη και για το αναπτυξιακό γεωργικό σενάριο.

5. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΑΧΕΛΩΟ

Από την Ε.Γ.Υ, διατυπώθηκε η θέση ότι θα πρέπει να ολοκληρωθούν τα δρομολογημένα έργα αξιοποίησης επιφανειακών νερών στη Θεσσαλία και για το διαπιστούμενο έλλειμμα, να σκεφθούμε και το θέμα της μεταφοράς νερού, να δούμε σε τι ποσότητες χρειάζεται και με ποιες προϋποθέσεις. Εφόσον τελικά πραγματοποιηθεί η μεταφορά ποσότητας νερού από τον Αχελώο, αυτό θα πρέπει να γίνεται παράλληλα και να τηρούνται όλες οι άλλες αυτονόητες προϋποθέσεις (εξοικονόμηση νερού, φορέας διαχείρισης, κ.α).

Σε ότι αφορά την απόδοση των έργων, τα σχέδια διαχείρισης εκτιμούν ότι τα έργα που περιλαμβάνονται σε όλα τα σενάρια έχουν υψηλή οικονομική σκοπιμότητα, καθώς ο σχετικός συντελεστής υπερέχει κατά πολύ του κόστους ευκαιρίας των κεφαλαίων. Η υψηλή απόδοση οφείλεται εν πολλοίς στην εξοικονόμηση κόστους πόρου και στην δυνατότητα που παρέχουν για αυξημένη προστιθέμενη αξία στον γεωργικό τομέα.

Την υψηλότερη απόδοση έχει το σενάριο που περιλαμβάνει τα δρομολογημένα έργα Θεσσαλίας και τα έργα μεταφοράς νερού από τον άνω ρου του Αχελώου, καθώς έχουν μικρό κόστος κατασκευής και λειτουργίας σχετικά με τις αυξημένες δυνατότητες γεωργικής προστιθέμενης αξίας που παρέχει. Τα Σ.Δ θεωρούν ότι στον υπολογισμό της οικονομικής επιβάρυνσης των έργων μεταφοράς νερού από τον Αχελώο, λαμβάνεται υπόψη το ποσό των 60 εκατ. €, όσο δηλαδή εκτιμάται το κόστος ολοκλήρωσης της σήραγγας μεταφοράς (Πευκοφύτου).

Βασικό συμπέρασμα της ημερίδας, που τονίσθηκε από πολλούς ομιλητές, είναι ότι τα έργα που συνδέονται με την ταμίευση (Συκιά) και μεταφορά (Σήραγγα Πευκοφύτου) νερού από τον Αχελώο, πρέπει άμεσα να ολοκληρωθούν & να παραμείνουν στον τρέχοντα σχεδιασμό (έως το 2015).

Όπως επισημάνθηκε κατά την ημερίδα, το καλλίτερο σχέδιο στην περιοχή της Θεσσαλίας για την αντιμετώπιση της ξηρασίας, είναι η ολοκλήρωση της σήραγγας εκτροπής του Αχελώου, σε συνδυασμό με την λειτουργία ΥΗΕ στο Πευκόφυτο, το οποίο θα μπορεί να παράγει ηλεκτρική ενέργεια με το σχήμα άντληση-ταμίευση(rump- storage). Ακόμη & εάν (θεωρητικά) είχε επιλεγεί η μη χρησιμοποίηση για άρδευση νερών από τον Αχελώο, το έργο θα μπορούσε εναλλακτικά να χρησιμοποιηθεί είτε για ενέργεια είτε για αντιμετώπιση έκτακτων συνθηκών (ξηρασία-λειψυδρία), είτε για εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων, είτε για την ομαλή λειτουργία της Κάρλας.

Παράλληλα επισημάνθηκε ότι είναι αναγκαίο, την ίδια χρονική περίοδο, να ολοκληρωθούν οι προμελέτες και γενικά ο σχεδιασμός των έργων κατάντη του Πευκοφύτου με τα έργα μεταφοράς και διανομής νερού, ώστε σε επόμενη φάση αναθεώρησης των Σ.Δ, να εντάσσονται και να υλοποιούνται σταδιακά τα βασικά και τα δευτερεύοντα αρδευτικά δίκτυα.

Τέλος επισημάνθηκε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι, με πρωτοβουλία της Πολιτείας, οφείλουν να εργασθούν για την αλλαγή των συνηθειών και νοοτροπιών των περασμένων δεκαετιών, με έμφαση στην εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, αλλά και τον σεβασμό στο περιβάλλον, ενώ τονίσθηκε ότι όλα τα παραπάνω πρέπει να «τρέχουν» ταυτόχρονα. Εξάλλου εύκολα γίνεται αντιληπτό ότι ακόμη και εάν είχαν σήμερα ολοκληρωθεί τα έργα (Συκιά & σήραγγα), δεν θα ήταν δυνατόν να αξιοποιηθεί αυτό το υδατικό δυναμικό προς όφελος της Θεσσαλικής λεκάνης, ελλείψει των προϋποθέσεων που αναφέρθηκαν.

6. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΝΕΡΟΥ

Σε ότι αφορά τα περιφερειακά έργα της Θεσσαλικής λεκάνης, ομόθυμη υπήρξε η αίσθηση, ότι δεν είναι δυνατόν στον τρέχοντα σχεδιασμό έως το 2015, να συμπεριληφθούν έργα που δεν βρίσκονται σε εξέλιξη. Καθήκον συνεπώς όλων των εμπλεκομένων είναι :

- α. Η ολοκλήρωση του σχεδιασμού & των μελετών, οι αναγκαίες απαλλοτριώσεις, η εξασφάλιση χρηματοδότησης & γενικά η «**ωρίμανση**» όσων έργων έχουν ήδη προγραμματισθεί.
- β. Η προσεκτική επιλογή νέων έργων με κριτήρια αποκλειστικά την υψηλού βαθμού αναγκαιότητα (υδρευτική, αντιπλημμυρική, αρδευτική, ενεργειακή), την πολλαπλή σκοπιμότητα, την χωροταξική κατανομή και ασφαλώς την υψηλή απόδοση τους.

Είναι πάντως ουτοπικό λόγω στενότητας οικονομικών πόρων, αλλά και από άποψη ρεαλιστικού χρόνου υλοποίησης, να αναμένει κανείς στο ορατό μέλλον αποτελέσματα από την κατασκευή παρόμοιων έργων και να τα συνυπολογίσει στα διαθέσιμα υδατικά αποθέματα του εκπονούμενου ισοζυγίου από τα ΣΔ.

Επιπλέον η περιβαλλοντική επιβάρυνση στα έργα αυτά, συχνά είναι δυσανάλογη με την συνεισφορά τους στο υδατικό ισοζύγιο, αφού δεν αποτρέπουν την περαιτέρω επιδείνωση του, δεν προστατεύουν και δεν βελτιώνουν την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων.

Από ορισμένες εισηγήσεις της ημερίδας του Τ.Ε.Ε, προκύπτει ότι πρέπει να εξετασθεί η υλοποίηση όλων των οικονομικά αποδοτικών περιφερειακών έργων Θεσσαλίας, ανεξάρτητα από την εκτρεπόμενη ποσότητα από τον Αχελώο. Έτσι, όπως ήδη αναφέρθηκε, επιτυγχάνεται χωροταξική βελτιστοποίηση της χρήσης, αντιπλημμυρική προστασία, με σημαντικό οικονομικό όφελος & είναι πιο κοντά στις κρίσιμες περιοχές, που θα υποκατασταθούν σταδιακά τα υπόγεια νερά με επιφανειακά, ώστε να σταματήσει η ληστρική εκμετάλλευση τους από τις χιλιάδες γεωτρήσεις.

7. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Σε ότι αφορά την παραγωγή ενέργειας & τα υδροηλεκτρικά έργα, τα συμπεράσματα από τις εισηγήσεις της ημερίδας είναι ότι η υδροηλεκτρική ενέργεια είναι η καθαρότερη, & οικονομικότερη μορφή ενέργειας, με μεγάλη υπεραξία λόγω κινητοποίησης εγχώριου, τοπικού δυναμικού κατασκευής & μεγάλη διάρκεια ζωής της επένδυσης.

Τα έργα της Μεσοχώρας, της Συκιάς και του Αυλακίου εντάσσονται στα έργα για επίτευξη του παραπάνω στόχου. Η αναφορά στα έργα Συκιάς και Μεσοχώρας γίνεται αποκλειστικά από τη πλευρά της παραγωγής ενέργειας, ανεξάρτητα από το θέμα μεταφοράς νερού προς τη λεκάνη απορροής του Πηνειού. Προτείνεται η άμεση δρομολόγηση διαδικασιών αποπεράτωσης και λειτουργίας των ΥΗΕ κατά μήκος του άνω ρου του Αχελώου με προφανή οφέλη την οικονομικότητα & την καθαρή ενέργεια υψηλής αξίας & μακροζωία επένδυσης.

8. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Τα Σ.Δ καθορίζουν το περιβαλλοντικό-οικολογικό πλαίσιο διαχείρισης των νερών, έργων και δράσεων και τεκμηριώνουν ποια από τα σενάρια αξιοποίησης υδατικών πόρων που

προσφέρονται, είναι δυνατόν να επιλεγούν και ποίο είναι το αποτέλεσμα τους κατά περίπτωση.

Με βάση το ανωτέρω πλαίσιο και θεωρώντας ως αποδεκτά και ρεαλιστικά τα σενάρια που αντιστοιχούν σε «μέσες περιβαλλοντικές απαιτήσεις», τα Σ.Δ. έως το 2015 καταλήγουν ουσιαστικά να προτείνουν ένα συνδυασμό, αφενός μεταφοράς περιορισμένης ποσότητας νερού από τον Αχελώο (240 εκατ. μ³ / έτος), αφετέρου ολοκλήρωση των υπό εκτέλεση έργων, προσδιορίζοντας ταυτόχρονα προϋποθέσεις χρήσης (εξοικονόμηση νερού, εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων, μέτρα, κ.οκ.).

Τα αποτελέσματα από τις συνδυαστικές αυτές προτάσεις, προσφέρουν - υπό προϋποθέσεις - την δυνατότητα να διατηρηθούν (κατά το δυνατό) οι ήδη αρδευόμενες εκτάσεις, χωρίς να οδηγούμαστε σε σενάρια μετατροπής και άλλων εκτάσεων σε ξηρικές.

9. ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Σε ότι αφορά τον φορέα διαχείρισης από τις εισηγήσεις της ημερίδας, εκτιμάται ότι δεν επαρκούν οι υφιστάμενες & αλληλοσυγκρουόμενες δομές της αποκεντρωμένης, της αιρετής Περιφέρειας & των «γερασμένων» ΤΟΕΒ.

Η δημιουργία σύγχρονου, αποτελεσματικού & λειτουργικού ενιαίου φορέα διαχείρισης υδατικών πόρων Θεσσαλίας, είναι επιτακτική ανάγκη. Στον φορέα αυτόν θα πρέπει να συμμετέχουν εκτός του κράτους & εκπρόσωποι από όλους τους χρήστες νερών (αυτόδιοίκηση, αγρότες, ενέργεια, κ.α.).

Οι μεταρρυθμίσεις στη διαχείριση του νερού, οι δράσεις & τα μέτρα που αφορούν τους χιλιάδες χρήστες & τους δεκάδες φορείς στη Θεσσαλία, θα υλοποιηθούν με επιτυχία, μόνο στα πλαίσια ενός ενιαίου, σύγχρονου & αποτελεσματικού φορέα, που θα έχει ενιαίους κανόνες, θα εμπνέει εμπιστοσύνη & θα βοηθήσει να ξεπεραστούν νοοτροπίες & «αγκυλώσεις» δεκαετιών. Πρέπει οριστικά να εκλείψει, η πολυδιάσπαση αρμοδιοτήτων το διοικητικό «αλαλούμ» & η «θεσμική αναρχία» που παρατηρείται.

Σημειώνεται πάντως, ότι το θέμα αυτό, δηλαδή της δημιουργίας ενός αυτόνομου κρατικού φορέα διαχείρισης με την συμμετοχή των χρηστών, δεν αποτελεί συμβατική υποχρέωση στα παραδοτέα των Σ.Δ. Παρόλα αυτά υπήρξε μακρά και έντονη συζήτηση για το θέμα, καθόσον αποτελεί, ακρογωνιαίο λίθο και προαπαιτούμενο για την υλοποίηση και εφαρμογή των Σ.Δ.

Τέλος, συμπερασματικά και με δεδομένο ότι η θεσμοθέτηση των Σ.Δ είναι δεσμευτική, κρίνεται απολύτως αναγκαίο να ενημερωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι και κυρίως οι αγρότες για την όλη κατάσταση και τις προοπτικές. Για το θέμα αυτό, επισημάνθηκε από τους εισηγητές και κατά την συζήτηση, ότι η όλη κατάσταση δεν επιτρέπει φαινόμενα ανεύθυνων και ατεκμηρίωτων απόψεων και ιδιαίτερα απόψεων, που είναι έξω από τις προτάσεις που ήδη έχουν εκτεθεί μέσω των Σ.Δ.

Κανείς δεν επιτρέπεται να παραμένει αμετακίνητος σε απόψεις του παρελθόντος, αγνοώντας την διαμορφωθείσα πραγματικότητα στην οικονομία, στην κοινωνία, στην εξέλιξη των έργων και στις ανάγκες της γεωργικής ανάπτυξης. Χρέος όλων είναι να αποφύγουμε την ακινησία των «μη αποφάσεων», που οδηγούν σε τέλμα. Χωρίς παρωπίδες, χωρίς πελατειακές αντιλήψεις και χωρίς εμμονές, πρέπει να εργασθούμε για την σύγκλιση απόψεων και την συνδιαμόρφωση ενός κοινά αποδεκτού Σ.Δ για το 2015, που προοπτικά στις επόμενες φάσεις του, θα αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα προβλήματα διαχείρισης νερού στη Θεσσαλία.